

Sondaj¹ privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, mai 2013

Sinteză

Standardele de creditare au devenit mai restrictive în T1/2013 pentru creditele acordate companiilor și pentru cele destinate achiziției de terenuri și locuințe pentru populație, în timp ce în cazul creditelor de consum, standardele au fost înăsprite marginal. Cererea de credite din partea companiilor și cea pentru credite ipotecare din partea populației s-au menținut constante, o diminuare a cererii de credite noi înregistrându-se pe segmentul creditului de consum. Băncile anticipează pentru T2/2013 o cerere de finanțare în scădere ușoară din partea companiilor și pentru creditele de consum destinate populației, respectiv stabilizarea cererii de credite ipotecare.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T1/2013	T2/2013(așteptări)	T1/2013	T2/2013(așteptări)
Populație	Imobiliare				
	Consum				
Companii, total					

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică o *relaxare/înăsprire/menținere constantă* a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică *avansul/contractarea/menținerea constantă* a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele trei luni, respectiv așteptările privind următoarele trei luni). Culoarea *albastră* indică modificări de amploare marginală, iar culoarea *roșie* de amplitudine moderată sau mare.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** s-au înăsprit semnificativ în T1/2013. Băncile anticipează pentru T2/2013 o înăsprire a standardelor de creditare, cu o amploare mai ridicată pentru creditele acordate corporațiilor, indiferent de maturitatea creditului.
- **Termenii creditării** s-au înăsprit, băncile acționând în principal prin introducerea de clauze contractuale mai stricte la acordarea de credite și prin creșterea cerințelor de colateral.
- **Cererea de credite** s-a menținut neschimbată în T1/2013 la nivel agregat, însă în structură a înregistrat evoluții mixte, în funcție de mărimea companiei și maturitatea creditului. Pentru T2/2013 băncile previzionează o diminuare marginală a cererii de finanțare din partea sectorului companiilor.
- **Riscurile asociate companiilor** din majoritatea sectoarelor de activitate au fost apreciate de către bănci ca fiind în creștere în T1/2013. În cea mai mare măsură, percepția instituțiilor de credit asupra companiilor nefinanciare în funcție de dimensiunea acestora a rămas relativ neschimbată față de trimestrul anterior.

¹A se vedea Anexa pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj.

B. Sectorul populației

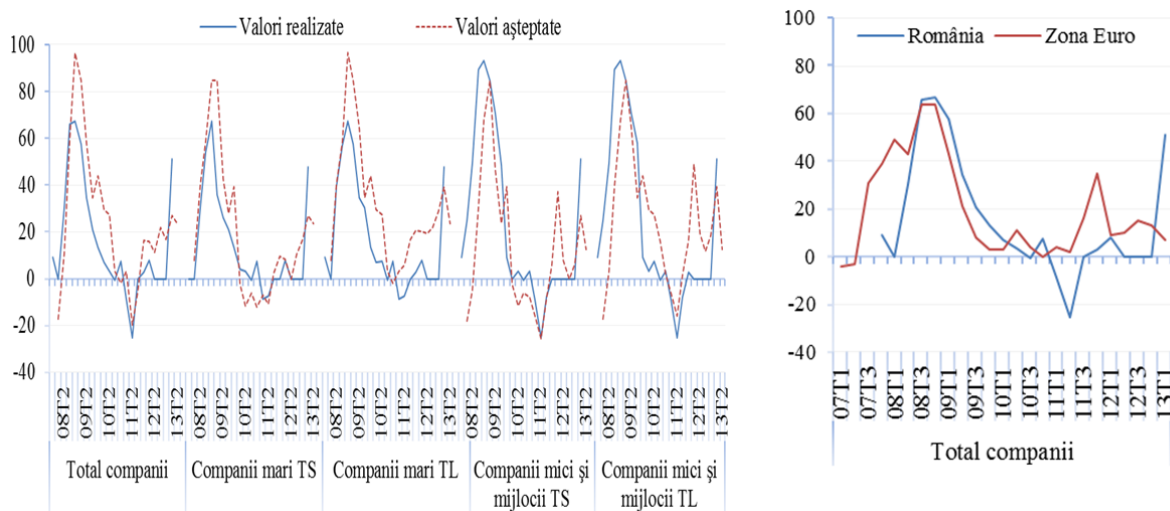
- **Standardele de creditare** s-au caracterizat printr-o restrictivitate sporită în T1/2013 pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri, în timp ce pentru creditele de consum au fost înăsprite marginal. Pentru T2/2013, băncile prognozează înăspriri reduse pentru categoria creditelor ipotecare, iar în cazul creditelor de consum se anticipează menținerea constantă a standardelor de creditare.
- **Termenii creditării** aferenți creditelor imobiliare, precum și creditelor de consum, nu au cunoscut modificări în T1/2013.
- **Cererea de credite** s-a menținut constantă pe segmentul creditelor ipotecare, înregistrând o scădere de o amploare ridicată în cazul creditelor de consum. Pentru T2/2013, băncile anticipează stabilizarea cererii de credite imobiliare și continuarea scăderii, cu o intensitate scăzută, a cererii de credite de consum.

A. Creditarea companiilor nefinanciare

A1. Standardele de creditare

La nivel agregat s-a consemnat o înăsprire substanțială a standardelor de creditare în T1/2013, în linie cu evoluția estimată anterior de către bănci, însă cu o amplitudine mai ridicată (băncile prognozează creșterea standardelor în procent net de circa 30 la sută, în timp ce la raportarea curentă, peste 50 la sută dintre acestea apreciază că standardele de creditare s-au înăsprit, Grafic 1). Pentru T2/2013, instituțiile de credit (în procent net de peste 20 la sută) prognozează continuarea evoluției crescătoare a restrictivității standardelor de creditare.

Grafic 1- Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, aprilie 2013

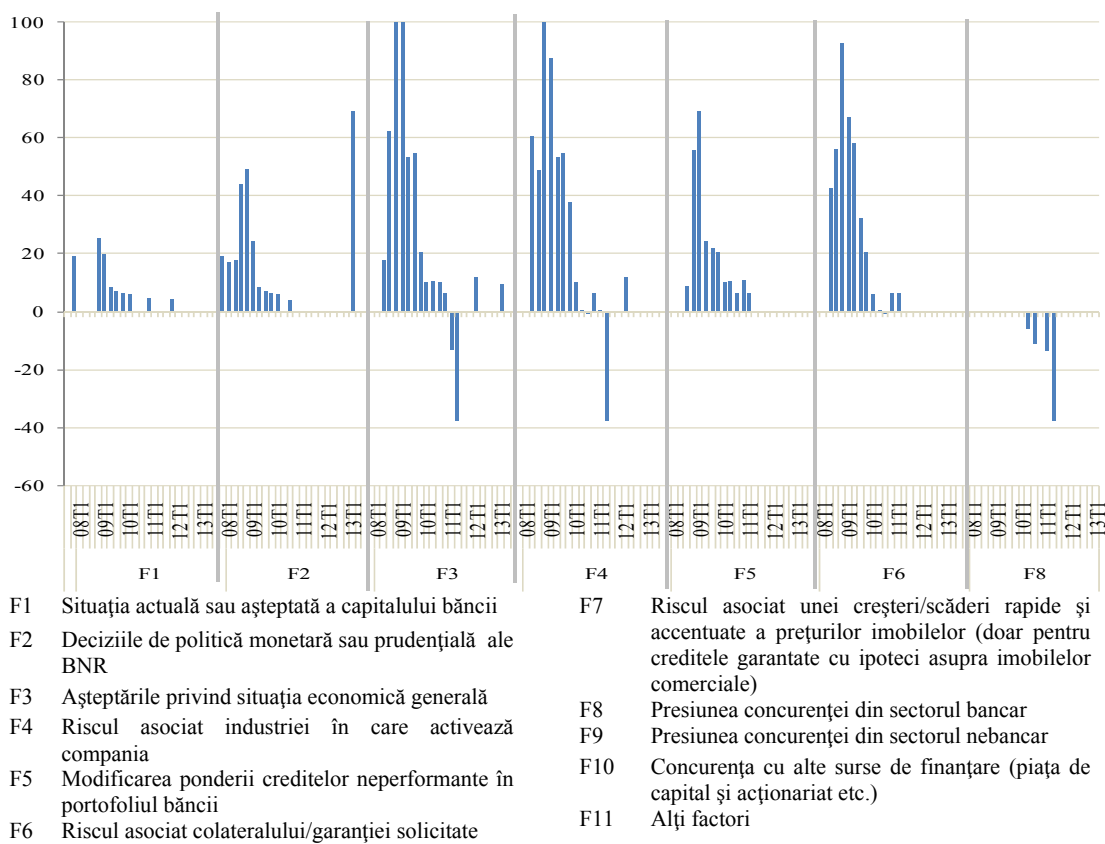
Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

În structură, băncile au operat modificări în sensul înăspririi standardelor de creditare pentru toate segmentele de creditare, indiferent de tipul companiei sau de maturitatea finanțării. Pentru T2/2013, instituțiile de credit estimează înăsprirea cu o amplitudine ridicată a standardelor de creditare aferente companiilor la nivel agregat, cu o amploare mai mare în cazul corporațiilor, indiferent de maturitatea finanțării.

Spre comparație, instituțiile de credit din zona euro au continuat să înăsprească condițiile de creditare oferite companiilor în T1/2013, însă cu o intensitate ușor mai scăzută față de trimestrul anterior (procent net de 7 la sută, față de 13 la sută), pe fondul percepției băncilor de scădere a riscului indus de situația economică generală sau specific anumitor sectoare de activitate. Pe termen scurt (T2/2013), conform așteptărilor băncilor din zona euro, standardele de creditare vor continua să se înăsprească, însă cu o intensitate redusă.

Principalii factori care au determinat înăsprirea în T1/2013 a standardelor de creditare pe segmentul companiilor autohtone au vizat deciziile prudențiale ale BNR. Cel mai probabil, acestea se referă la efectele încorporării în propriile norme interne a cerințelor *Regulamentului 17/2012 privind unele condiții de creditare* care a implementat recomandările Comitetului European pentru Risc Sistemic cu privire la finanțarea debitorilor neacoperiți la riscul valutar. Într-o măsură mai mică, așteptările referitoare la situația economică au contribuit, de asemenea, la creșterea restrictivității standardelor de creditare. Ceilalți factori care stau la baza deciziilor instituțiilor de credit autohtone privind modificarea standardelor de creditare s-au menținut constanți (Grafic 2).

Grafic 2- Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F9, F10 și F11 nu au suferit schimbări

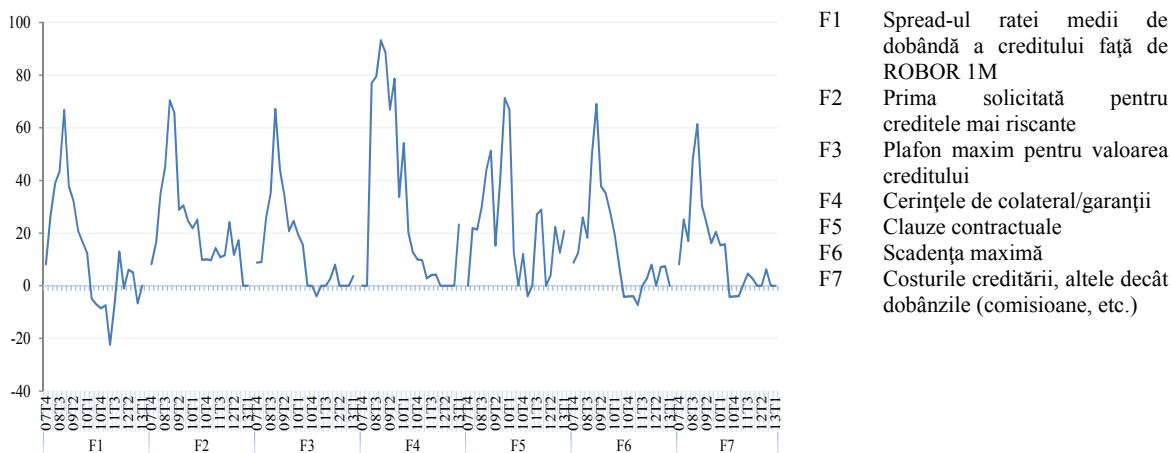
A2. Termenii creditării

Aversiunea la risc a băncilor se menține ridicată, acestea înăsprirea termenii creditării în T1/2013, în speță prin: (i) introducerea de clauze contractuale mai stricte și (ii) creșterea/înăsprirea cerințelor privind colateralul (Grafic 3). Asupra celorlalți termeni ai creditării nu s-au operat modificări.

Față de perioada precedentă, nivelul LTV² (*loan to value*) pentru creditele garantate exclusiv cu ipotecă aflate în portofoliu la T1/2013 a crescut (96 la sută, față de 91 la sută în T4/2012). Și în cazul creditelor nou acordate în T1/2013 s-a manifestat o tendință crescătoare a nivelului LTV, acesta situându-se în jurul valorii de 77 la sută (comparativ cu 70 la sută anterior).

Băncile au estimat un nivel al pierderii în caz de nerambursare (LGD³) aferentă creditelor care au intrat în starea de nerambursare⁴ în T1/2013 în valoare de circa 49 la sută.

Grafic 3- Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, cererea de credite din partea companiilor nefinanciare în T1/2013 nu a înregistrat modificări. Potrivit instituțiilor de credit, singurul segment pentru care s-a înregistrat o creștere a cererii a fost cel al creditelor pe termen scurt acordate corporațiilor (procent net de peste 10 la sută, Grafic 4).

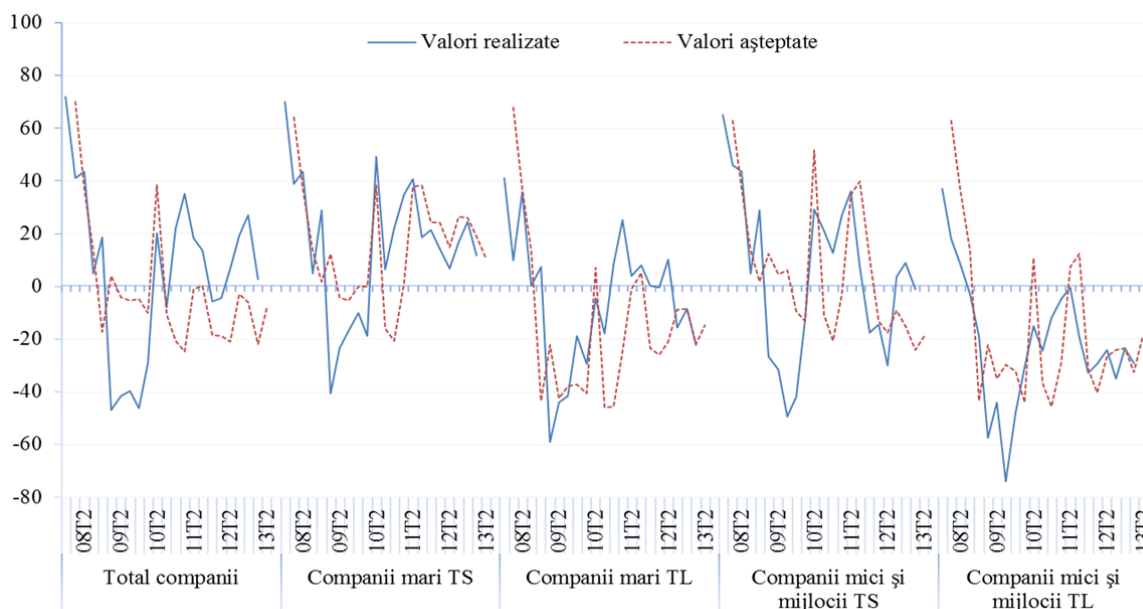
De asemenea, cererea de credite pe termen scurt din partea IMM s-a menținut constantă în T1/2013, pentru segmentul creditării pe termen lung, cererea de finanțare contractându-se cu o amploare ridicată, cu precădere din partea sectorului IMM (procent net de circa 30 la sută al băncilor care au raportat această evoluție). Pentru T2/2013, băncile preconizează diminuarea marginală a cererii de finanțare la nivel agregat, pe fondul unei reduceri a cererii pentru majoritatea tipurilor de credite, cu excepția creditelor pe termen scurt acordate corporațiilor.

² Datele referitoare la nivelul LTV trebuie interpretate cu prudență, având în vedere eșantionul posibil mai redus de credite garantate exclusiv cu active imobiliare pentru care este calculat acest indicator.

³ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale indicatorului.

⁴ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Grafic 4- Dinamica cererii de credite (procent net (%))

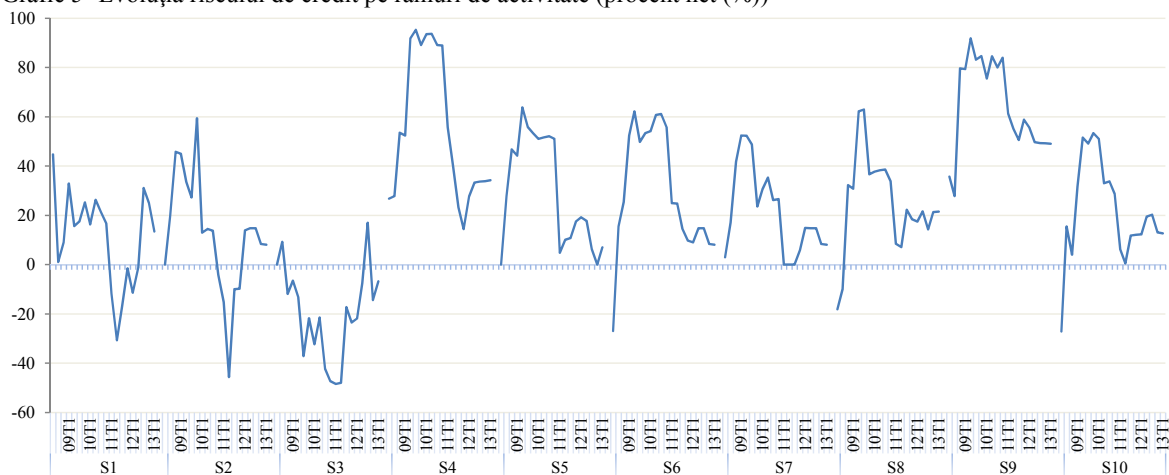

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

În funcție de sectorul de activitate al companiilor nefinanciare, percepția instituțiilor de credit privind riscul care este generat de către acestea, s-a înrăutățit în T1/2013 față de trimestrul anterior, instituțiile de credit raportând pentru majoritatea sectoarelor de activitate un risc de credit în creștere. În opinia băncilor, singurul sector de activitate cu risc de credit în scădere este văzut a fi sectorul producției de energie. Riscul de finanțare aferent sectoarelor tranzacții imobiliare și construcții a rămas cel mai ridicat comparativ cu celelalte sectoare de activitate.

Grafic 5- Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

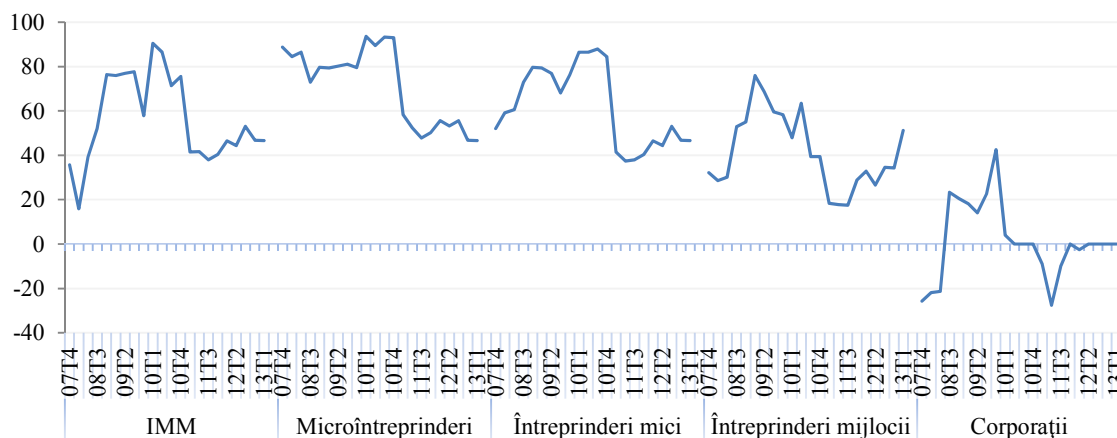

S1	Agricultură, piscicultură	S5	Comerț	S8	Intermediere financiară
S2	Industrie	S6	Turism	S9	Tranzacții imobiliare
S3	Energie	S7	Transport, comunicații, Poștă	S10	Alte servicii
S4	Construcții				

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

În funcție de dimensiunea companiei, nu s-au înregistrat schimbări notabile ale percepției băncilor asupra riscului de credit asociat fiecărui segment, deosebirea față de raportarea precedentă fiind asocierea companiilor mijlocii cu un risc de credit mai ridicat, depășind creșterea riscului aferent microîntreprinderilor, considerate de regulă cele mai riscante companii (Grafic 6). Băncile au apreciat că riscul de credit asociat corporațiilor s-a menținut constant în T1/2013 (pentru al șaselea trimestru consecutiv).

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

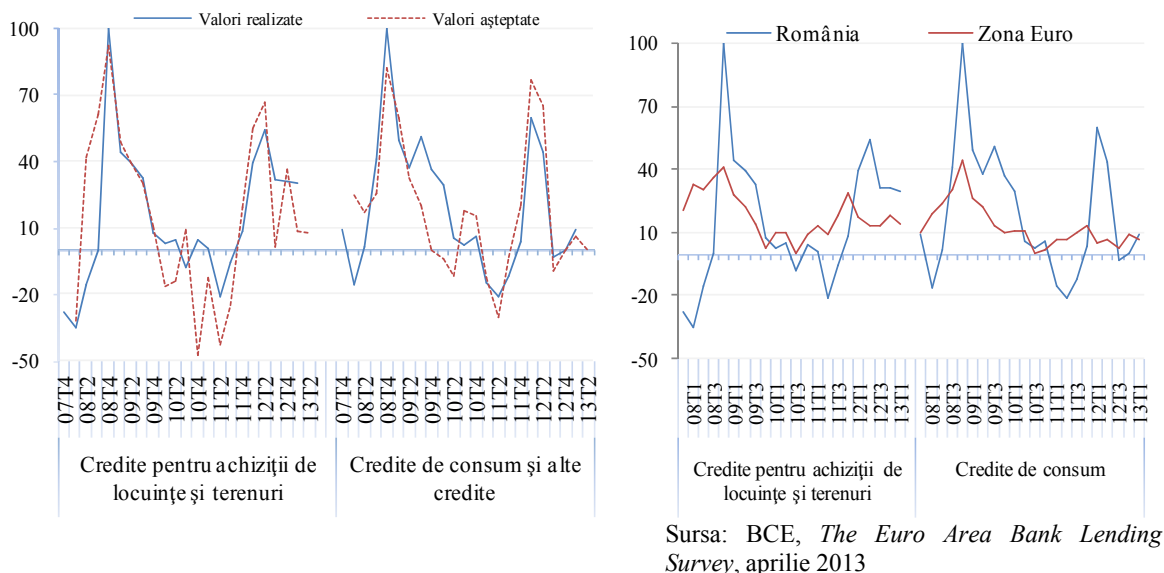
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

Standardele de creditare au cunoscut înăspriri adiționale în T1/2013, cu o intensitate sporită în cazul creditelor ipotecare (procent net de circa 30 la sută, Grafic 7). Pe segmentul creditelor de consum, băncile au apelat la înăspriri marginale ale standardelor de creditare, în linie cu așteptările anterioare.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

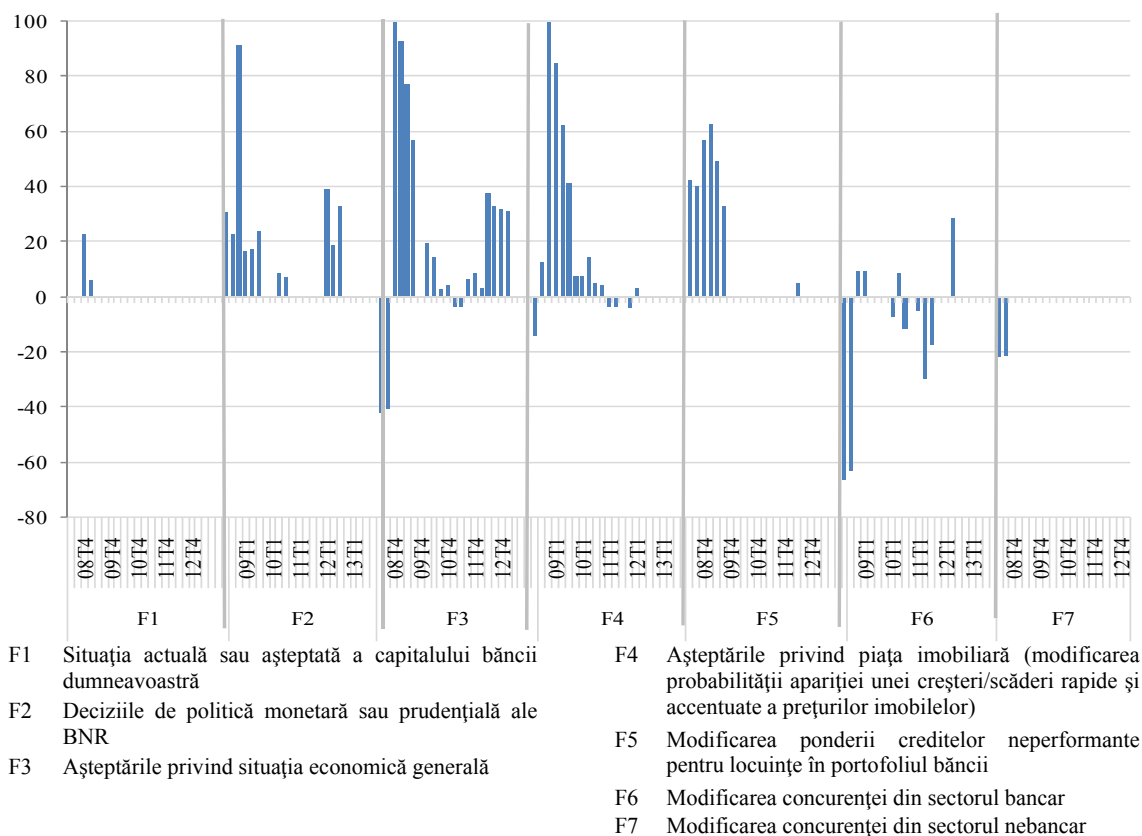
Și băncile din zona euro au apelat la înăsprirea standardelor aferente ambelor segmente ale creditării (deși cu o intensitate inferioară trimestrului precedent), așteptările pentru T2/2013 indicând continuarea înăsprișilor, cu preponderență în cazul creditelor imobiliare. Pentru T2/2013, băncile autohtone anticipează înăsprirea marginală pe segmentul creditării ipotecare și menținerea constantă a standardelor aferente creditelor de consum.

B2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)

Similar evoluției din trimestrul precedent, principalul factor care a contribuit la creșterea restrictivității standardelor creditării imobiliare a fost cel legat de așteptările privind situația economică generală (Grafic 8), iar în cazul anumitor bănci, alți factori (cum ar fi schimbarea strategiei de afaceri în contextul economic actual) au continuat să aibă un aport la înăsprirea standardelor creditării.

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

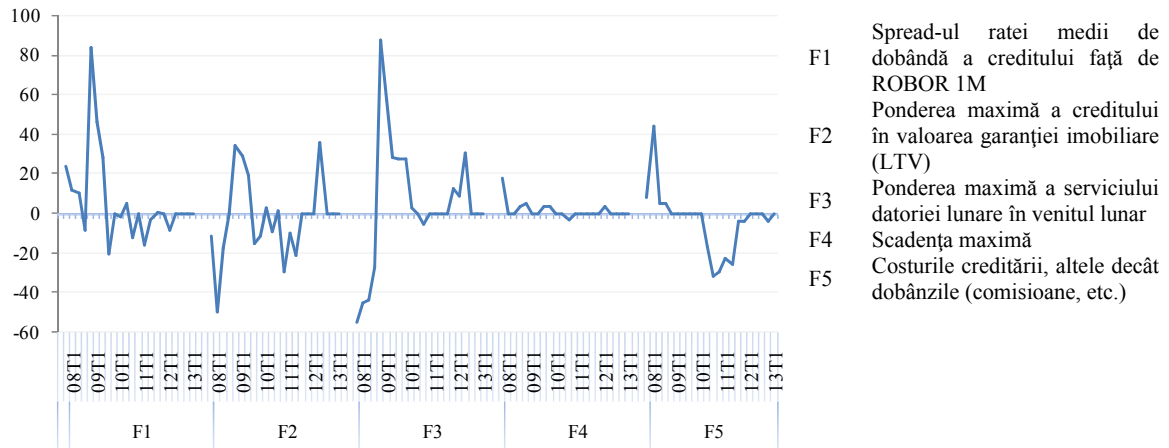
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În T1/2013, băncile au menținut termenii creditării imobiliare constanți comparativ cu trimestrul anterior (Grafic 9).

Totodată, instituțiile de credit au raportat o valoare medie a LTV (*loan to value*) pentru creditele nou acordate în ultimele 3 luni, în scădere în T1/2013 (75 la sută, comparativ cu 78 la sută în T4/2012, Grafic 10). Pe de altă parte, la nivelul stocului total de credite imobiliare, valoarea LTV a cunoscut o creștere, de la 82 la sută, la 84 la sută T1/2013 (Grafic 11), un aport important avându-l cel mai probabil procesul de reevaluare a garanțiilor pentru creditele în stoc.

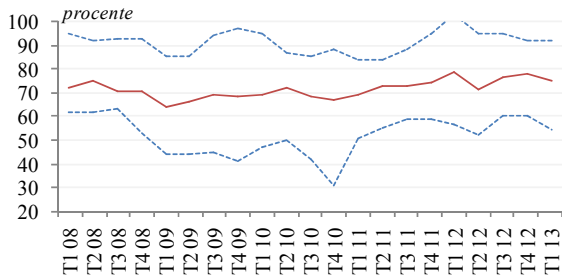
Grafic 9 – Termenii creditării ipotecare (procent net (%))

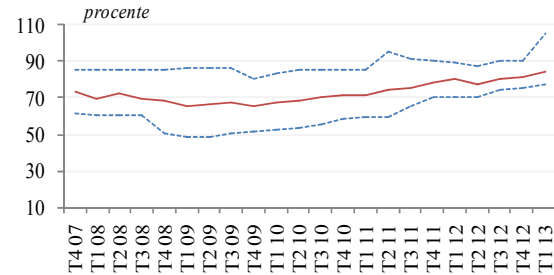
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

Gradul mediu de îndatorare a înregistrat modificări reduse în T1/2013, situându-se în jurul valorii de 47 la sută în cazul creditelor nou acordate (Grafic 12), respectiv 50 la sută la nivelul întregului portofoliu de credite imobiliare (Grafic 13).

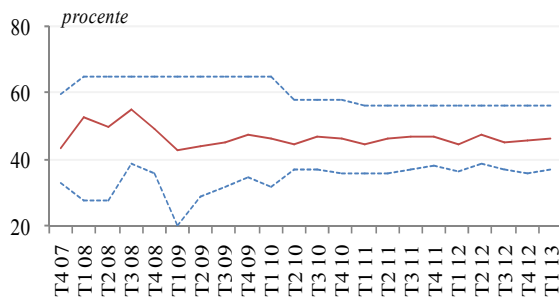
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

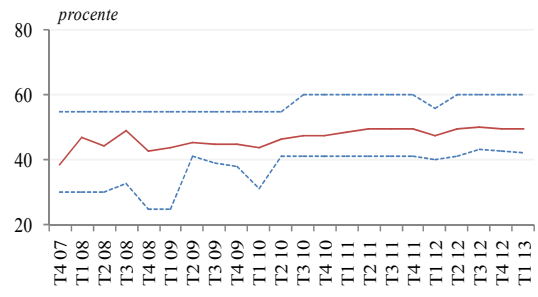
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

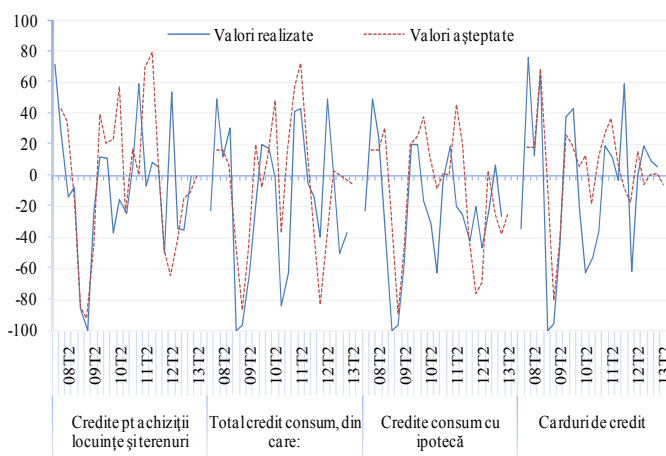

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

Băncile au raportat în T1/2013 o cerere constantă de credite imobiliare noi (Grafic 14), contrar anticipărilor de reducere a acesteia. Pe termen scurt (T2/2013), instituțiile de credit prognozează o evoluție similară a cererii de credite destinate achiziției de terenuri și locuințe.

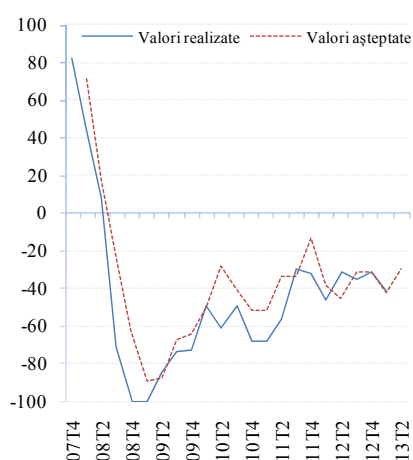
Prețul locuințelor a continuat să scadă și în T1/2013, conform opiniei băncilor (în procent net de peste 40 la sută, Grafic 15), trendul descendent fiind așteptat să se mențină și în T2/2013.

Grafic 14 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 15 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

B3. Aspecte specifice creditului de consum

Instituțiile de credit au înăspriț cu o intensitate redusă standardele creditării pe segmentul creditului de consum în T1/2013, după două trimestre în care nu operaseră modificări asupra acestora. Deciziile prudențiale ale BNR un avut un aport marginal la această evoluție, ceilalți factori care stau la baza modificării standardelor de creditare rămânând relativ constanți în T1/2013 (Grafic 16).

(i) Termenii creditării

Băncile au menținut neschimbați termenii creditelor de consum în T1/2013, pentru al doilea trimestru consecutiv (Grafic 17).

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform băncilor, cererea pentru creditele de consum a cunoscut o scădere semnificativă în T1/2013, pentru al doilea trimestru consecutiv. În cazul cardurilor de credit, s-a înregistrat o creștere marginală față de perioada precedentă, însă aceasta a fost compensată de o contracție importantă pe segmentul creditelor garantate cu ipotecă (Grafic 14).

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁵

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁶ în T1/2013 a înregistrat valori de circa 40 la sută. LGD pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit s-au menținut la cele mai ridicate niveluri din cadrul portofoliului instituțiilor de credit (circa 61, respectiv 55 la sută), în timp ce pentru creditele imobiliare și pentru cele de consum garantate cu ipotecă, LGD înregistrează valori de aproximativ 20, respectiv 30 la sută.

---

⁵Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale acestui indicator.

⁶ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 15/2006.

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80% din creditare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat îndeplinirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au îndeplinit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.